

POGŁĘBIONA DIAGNOZA OBSZAROWA

sporządzona na bazie danych Monitora Rozwoju Lokalnego i przy wykorzystaniu narzędzia monitor.miasta.pl (uwzględniająca porównanie do średniej z miast na prawach powiatu i do najbliższych miast: Nowy Sącz, Mielec, Krosno, Dębica)

DEMOGRAFIA

Tarnów na tle ww. miast oraz średniej posiada zdecydowanie największą liczbę ludności, jednak biorąc pod uwagę dynamikę zmian, to jest ona najbardziej niekorzystna i wynosi -10,23% (średnia -7,81%). Tarnów posiada najwyższą liczbę mieszkańców zarówno w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym, jak i poprodukcyjnym, jednak w przypadku dynamiki w poszczególnych kategoriach Tarnów wypada najgorzej ze wszystkich miast poddanych analizie, z wyjątkiem wieku przedprodukcyjnego, gdzie wyprzedza jedynie Dębicę.

Prognozy na najbliższe lata też nie są optymistyczne, gdyż w najbliższych 20 latach w Tarnowie liczba ludności ogółem może zmniejszyć się o ok. 20 % (najgorzej spośród wszystkich miast). Największy wpływ na zmniejszenie ludności może mieć zmniejszenie się ludności w wieku przedprodukcyjnym (-35,90 %) oraz produkcyjnym (-24,38%); najmniejszy wpływ na ujemną demografię będzie miała ludność w wieku poprodukcyjnym (0,69%), której przyrost w Tarnowie będzie najmniejszy ze wszystkich miast.

Niepokojący jest przyrost naturalny na 1000 mieszkańców, gdyż w Tarnowie dynamika wyniosła w latach 2009-2018 -456,86 % (w pozostałych analizowanych miastach dynamika mieści się w przedziale od -236,36% do -40,41%).

STRUKTURA MIGRACJI

W Tarnowie największy napływ ludności do miasta, według średniej z kilku ostatnich lat, znajduje się w grupie wieku 0-14 lat (zdecydowanie większy niż średnia i wartości w pozostałych miastach), na kolejnych miejscach plasują się odpowiednio osoby w wieku 25-34 lata, 35-49 lat, zaś najmniejszy w wieku 50 i więcej. Niestety dynamika zmian prezentuje się dokładnie w odwrotnej kolejności.

Najwięcej ludzi opuszcza Tarnów w grupie wieku 25-34 lat, co daje 1 miejsce w grupie analizowanych miast. Największa średnia ilość osób wyprowadzających się z Tarnowa to kierunek wewnątrz województwa, głównie na wieś. Największa natomiast średnia ilość osób napływających do Tarnowa, pochodzi również ze wsi wewnątrz województwa.

EDUKACJA

Biorąc pod uwagę wyniki egzaminów ósmoklasistów w 2019 r. (tylko jeden rok w analizie - 2019 r.), Tarnów plasuje się na czołowych miejscach w grupie analizowanych miast, w zakresie każdego z przedmiotów egzaminacyjnych tj. jęz. angielski, jęz. polski, matematyka. W każdym przypadku jest to wynik powyżej średniej miast na prawach powiatu.

RYNEK PRACY

Tarnów posiada największą liczbę osób pracujących, jednak jeśli chodzi o dynamikę zmian, gorszym miastem jest wyłącznie Krosno. Najwięcej osób w Tarnowie pracuje w następujących sektorach: Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; Administrowanie i działalność wspierająca; Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne; Edukacja; Opieka zdrowotna i pomoc społeczna; Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją oraz Pozostała działalność usługowa. Tendencja wzrostowa w tym temacie jest gorsza wyłącznie w Krośnie.

Największa dynamika wzrostu liczby osób pracujących w poszczególnych grupach wiekowych w Tarnowie przedstawia się następująco:

- Liczba pracujących w wieku 15 do 24 = 3,65 % (2 miejsce, powyżej średniej w miastach na prawach powiatu),
- Liczba pracujących w wieku 25-54 = 0,43% (4 miejsce, poniżej średniej w miastach na prawach powiatu),
- Liczba pracujących w wieku 55-64 = 2,67 % (4 miejsce, powyżej średniej w miastach na prawach powiatu),
- Liczba pracujących w wieku 65 i więcej = 15,33% (2 miejsce, powyżej średniej w miastach na prawach powiatu).

Liczba ludności w wieku produkcyjnym, w ciągu 20 lat (1998-2018) zmalała o ponad 9 tys. osób (dynamika -12,56%), co w porównaniu z innymi miastami plasuje Tarnów najgorzej, równocześnie przekraczając średnią dla miast na prawach powiatu. Pozytywną informacją natomiast jest to, iż Tarnów posiada największą ilość/dynamikę podatników (mieszkańców) uzyskujących dochód u pracodawcy lokalnego (większa również niż średnia w miastach na prawach powiatu). Średnio jest to 22 412 osób, co

przy średniej całkowitej liczbie osób pracujących (36 737) oznacza, że ok. 61 % zatrudnionych jest przez pracodawców lokalnych. W zdecydowanej większości (3/4) ilość podatników uzyskujących dochody ze stosunku pracy w Tarnowie, pracuje na umowę o pracę, tylko 1/4 osób czynnych zawodowo pracuje na umowę zlecenia lub o dzieło (dynamika poniżej średniej miast na prawach powiatu, 4 miejsce na tle innych miast). Średnie wartości poszczególnych rodzajów umów przedstawiają się następująco: umowa o pracę 34 193,00, umowa zlecenie i o dzieło 10 918,33. Łączna wartość przekracza średnią całkowitą liczbę osób pracujących wśród mieszkańców. Powodem tego jest to, że Tarnów jest miastem dającym miejsca pracy nie tylko dla tarnowian, ale też dla osób z okolicznych miejscowości.

Osiągana w latach 2016 -2018 wartość średniomiesięcznego zatrudnienia w Tarnowie przewyższa wartości osiągnięte w innych (najbliższych) miastach oraz średni wskaźnik w miastach na prawach powiatu. Dynamika w tych latach wyniosła 25,58 % - w porównaniu z innymi miastami jest prawie 2-krotnie (Mielec), a nawet ponad 5-krotnie (Krosno) większa. W porównaniu ze średnią miast na prawach powiatu jest to 4-krotność dynamiki średniomiesięcznego zatrudnienia.

Mediana wynagrodzeń osób pracujących w Tarnowie wynosi (średnia z lat 2016-2017) 3000,82 zł. Porównując to do innych miast, nie odbiega ona od ich median wynagrodzeń, jednak dynamika wzrostu mniejsza jest tylko w Krośnie. W Tarnowie największe wynagrodzenia są w sektorach: działalność finansowa i ubezpieczeniowa oraz obsługa rynku nieruchomości, natomiast najmniejsze w sektorach: handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja . Najwyższe wynagrodzenia otrzymują osoby w wieku 55 - 64 lata (jednak w pozostałych analizowanych miastach wynagrodzenie w tej grupie wiekowej jest zdecydowanie wyższe; również na tle grupy porównawczej wynik Tarnowa w zakresie tego wskaźnika jest poniżej średniej), zaś najniższe wynagrodzenie w Tarnowie jest przeznaczone dla osób pracujących w wieku 15 do 24 roku życia (na tle innych miast to jest drugie najwyższe (po Mielcu) wynagrodzenie).

Jeśli weźmiemy pod uwagę potencjał siły roboczej, tj. dynamikę różnicy liczby ludności, to pomiędzy grupą wiekową 10-24 lat i grupą wiekową 50-64 lat wynosi ona w Tarnowie -157,95 % (najgorsza spośród analizowanych miast, gorsza niż średnia miast na prawach powiatu), natomiast różnica liczby ludności pomiędzy grupą wiekową 20-24 lat i grupą wiekową 60-64 lat wynosi -177,12 % (jest ona gorsza niż średnia miast na prawach powiatu, natomiast w grupie analizowanych miast Tarnów plasuje się w środku zestawienia).

AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA FUNKCJONALNYCH GRUP WIEKU

Najbardziej aktywną ekonomicznie grupą w Tarnowie są ludzie młodzi, następnie osoby w wieku przedemerytalnym oraz emeryci. Analizując dynamikę przyrostu liczby osób w poszczególnych grupach, największa tendencja wzrostowa dotyczy emerytów (drugi najmniejszy wzrost po Krośnie oraz mniejszy niż średnia miast na prawach powiatu). W przypadku ludzi młodych Tarnów ma drugą największą dynamikę przyrostu osób aktywnych zawodowo, w porównaniu z innymi miastami (1 miejsce Krosno) oraz znajduje się powyżej średniej miast na prawach powiatu.

Młodzi ludzie największe dochody w Tarnowie osiągają z tytułu stosunku pracy (niewiele poniżej średniej) oraz z tytułu umów zlecenia i o dzieło (powyżej średniej). Najmniejsze dochody osiągają z prowadzenia działalności gospodarczej, jednak w porównaniu z innymi miastami, dynamika jest zdecydowanie większa. Oczywiście jest, że także wysokość podatków uzyskiwanych przez Tarnów prezentuje się w identycznej hierarchii stosunku pracy w przypadku osób młodych. Największa liczba osób młodych uzyskujących dochody zatrudniona jest na podstawie umów o dzieło lub zlecenie. Największy wzrost wskaźnika zatrudnienia osób młodych dotyczy pracujących na umowę o pracę, w następnej kolejności umowy o dzieło i zlecenie, własna działalność gospodarcza. Ten układ odzwierciedla hierarchię stosunku pracy w innym miastach.

W przypadku osób zarówno w wieku przedemerytalnym oraz emerytów hierarchia stosunku pracy w porównaniu do ludzi młodych jest utrzymana we wszystkich analizowanych miastach, zarówno jeśli weźmiemy pod uwagę liczbę podatników, wysokość dochodów, a także wysokość odprowadzanych podatków.

Hierarchia w Tarnowie w poszczególnych stosunkach pracy:

1. Z tytułu stosunku pracy:
  - a. największy dochód osiągają w kolejności: osoby w wieku przedemerytalnym, ludzie młodzi, emeryci,
  - b. największy podatek odprowadzają w kolejności: osoby w wieku przedemerytalnym, emeryci, ludzie młodzi,
  - c. największa liczba osób pracujących, przedstawia się w kolejności: osoby w wieku przedemerytalnym, ludzie młodzi, emeryci,
2. Z tytułu umów zlecenie i o dzieło:
  - a. największy dochód osiągają w kolejności: ludzie młodzi, emeryci, osoby w wieku przedemerytalnym,
  - b. największy podatek odprowadzają w kolejności: osoby w wieku przedemerytalnym, emeryci, ludzie młodzi,
  - c. największa liczba osób pracujących (na umowy zlecenie i o dzieło) przedstawia się w kolejności: ludzie młodzi, emeryci, osoby w wieku przedemerytalnym,

3. Z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej:

- a. największy dochód osiągają w kolejności: osoby w wieku przedemerytalnym, emeryci, ludzie młodzi,
- b. największy podatek odprowadzają w kolejności: osoby w wieku przedemerytalnym, emeryci, ludzie młodzi,
- c. największa liczba osób pracujących, przedstawia się w kolejności: emeryci, osoby w wieku przedemerytalnym, ludzie młodzi,

Kwota zaliczki na podatek z tytułu różnego rodzaju zatrudnienia przedstawia się następująco:

Grupa społeczna	Średnia łączna	Z tytułu stosunku pracy	Z tytułu umów zlecenia i o dzieło	Z tytułu działalności gospodarczej
Ludzie młodzi	6 125 988,70	3 367 615,67	2 064 197,00	694 176,03
Wiek przedemerytalny	24 731 948,36	13 552 139,33	862 249,00	10 317 560,03
Emeryci	19 411 069,93	8 050 778,00	1 401 824,33	9 958 467,60
łącznie	50 269 006,99	24 970 533,00	4 328 270,33	20 970 203,66

Największe koszty z tytułu zaliczki na podatek dochodowy ponoszą osoby w wieku przedemerytalnym, następnie emeryci i ludzie młodzi. Jeżeli zaś chodzi o odprowadzany podatek w zależności od rodzaju zatrudnienia, największy generują umowy z tytułu stosunku pracy, na kolejnym miejscu z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. Najmniejszą kwotę stanowią umowy zlecenia i o dzieło.

Nieco inaczej przedstawia się kwota dochodów w poszczególnych grupach wiekowych z podziałem na stosunek pracy.

Grupa społeczna	Średnia łączna	Z tytułu stosunku pracy	Z tytułu umów zlecenia i o dzieło	Z tytułu działalności gospodarczej
Ludzie młodzi	72 664 636,97	51 120 178,77	13 911 999,38	7 632 458,82
Wiek przedemerytalny	231 997 012,58	153 164 849,37	8 069 498,99	70 762 664,22
Emeryci	159 972 795,36	80 123 960,72	12 685 836,92	67 162 997,72
łącznie	464 634 444,91	284 408 988,86	34 667 335,29	145 558 120,76

Największe dochody, jeśli chodzi o zestawienie poszczególnych grup wiekowych oraz rodzajów form zatrudnienia, osiągają osoby w wieku przedemerytalnym pracujące na umowę o pracę (prawie 54 % całkowitych dochodów z tytułu stosunku pracy), natomiast najmniejsze dochody osiągają osoby młode prowadzące działalność gospodarczą (prawie 10-krotnie mniejsze dochody niż w pozostałych grupach wiekowych).

AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA MIESZKAŃCÓW I PODMIOTÓW PRAWNYCH

Porównując do analizowanych miast:

- w przypadku liczby podatników na 1 tys. mieszkańców, Tarnów plasuje się na przedostatnim miejscu (przed Dębicą),
- w przypadku zaliczki na podatek na 1 tys. mieszkańców, Tarnów jest na ostatnim miejscu,
- w przypadku wysokości osiąganego dochodu na 1 tys. mieszkańców, Tarnów plasuje się na przedostatnim miejscu (przed Dębicą),
- w przypadku wysokości osiąganego przychodu na 1 tys. mieszkańców, Tarnów plasuje się w środku „stawki”,
- w przypadku wysokości osiąganego dochodu na 1 tys. mieszkańców, Tarnów plasuje się na przedostatnim miejscu (przed Dębicą),

Hierarchia relacji liczby podatników osiągających dochody do ogólnej liczby podatników w Tarnowie, przedstawia się następująco w poszczególnych kategoriach:

1. Stosunek pracy 34 193,00 tj. 45,53%
2. Emeryci i renciści 15 295,67 tj. 20,37 %
3. Umowy zlecenie i o dzieło 10 918,33 tj. 14,54 %
4. Inne źródła 7 185,67 tj. 9,56 %
5. Działalność gospodarcza 5 594,67 tj. 7,46 %
6. Prawa autorskie 1 267,67 1,69 %
7. Najem i dzierżawa 632,67 0,85 %

Hierarchia relacji wartości zaliczki na podatek podatników osiągających dochody z do liczby podatników w tej kategorii w Tarnowie, przedstawia się następująco w poszczególnych kategoriach:

1. Stosunek pracy 120 903 311,26 tj. 51,59 %
2. Działalność gospodarcza 73 790 713,78 tj. 31,48 %
3. Emeryci i renciści 23 616 427,33 tj. 10,08 %
4. Umowy zlecenie i o dzieło 10 650 862 tj. 4,55 %
5. Inne źródła 3 772 549,00 tj. 1,61 %
6. Prawa autorskie 1 061 691,67 tj. 0,45 %
7. Najem i dzierżawa 557 542,64 tj. 0,24 %

WSPIERANIE INICJATYW SPOŁECZNYCH

Tarnów jest miastem, którego mieszkańcy chętnie włączają się w akcje wspierające różnego rodzaju inicjatywy społeczne, zarówno na cele kultu religijnego, pożytku publicznego, w ramach 1% na OPP, jak również cele krwiodawstwa.

W liczbie podatników wspierających inicjatywy społeczne Tarnów zajmuje w większości czołowe miejsca, natomiast biorąc pod uwagę wartości przekazywanych środków finansowych jest liderem w poszczególnych sektorach.